

Spiegelberg eene studie in het licht gaf over Israëls verblijf in Egypte ⁵⁰), deed hij dit, gelijk een recensent ⁵¹) het uitdrukte, „unter gewissenhafter Anlehnung an die von den alttestamentlichen Forschern erarbeiteten Ergebnisse,” d. w. z. onder aanvaarding van de resultaten der thans heerschende Pentateuch-kritiek. Voor den modernen onderzoeker is dus de eerbiediging van het critisch credo eene conscientiezaak. En hieraan is geheel analoog wat we aantreffen bij de hedendaagsche Vermittelungstheologie. Zoo zegt Alfred Jeremias in de voorrede van zijn werk *Das Alte Testament im Lichte des alten Orients* ⁵²): „Der Verfasser dieses Buches steht der Tradition des Alten Testamentes mit einem Vertrauen gegenüber, das im letzten Grunde auf der religiösen Erkenntniss beruht: novum testamentum in vetere latet.” Zoo vinden we beide bij Spiegelberg en Jeremias een toepassen van het door hen gehuldigde theologisch beginsel buiten het eigenlijk theologisch terrein. Welnu, wat voor den moderne de conscientieuze erkenning der naturalistische critiek is, — wat voor den Vermittelungstheoloog het religieus vertrouwen in de oudtestamentische overlevering is, — dat is voor den Calvinist het even conscientieus vasthouden aan het principium theologiae. Zoo wordt bij anderen evenzeer als bij ons, maar ook bij ons evenzeer als bij anderen, het bekende woord bewaardheid: au fond de toutes les choses on retrouve la théologie.

Nu zou mogelijk iemand kunnen meenen, dat we hiermede terugnemen wat straks gezegd is, dat we ons schuldig maken aan de paradoxe handelwijze, om de profane bronnen der Israëlitische oudheidkunde, na hare waarde voor de theologie te hebben gehandhaafd, thans voor de philologie op den achtergrond te dringen. Doch dit is niet meer dan